

ЕФЕКТИВНІСТЬ БІЗНЕС-ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ФЕРМЕРСЬКИМИ ГОСПОДАРСТВАМИ

На основі узагальнення досвіду забезпечення зовнішньою економічною інформацією фермерських господарств в Україні і США, відповідно до сучасних реалій ринкового середовища, обґрунтовано науково-методичні підходи щодо формування ефективної системи бізнес-інформації для суб'єктів аграрного бізнесу

Постановка проблеми

Відкриття нового бізнесу в Україні традиційно асоціюється з безліччю перешкод, які змушені долати підприємці. Багато проблемних питань виникає з приводу отримання якісної бізнес-інформації. Специфіка малого підприємництва, що обумовлена обмеженими фінансовими, матеріальними і кадровими можливостями, визначає його потребу у недорогих і, водночас, якісних інформаційних, консалтингових, фінансових, маркетингових, аудиторських, юридичних та інших послугах. Ринок таких послуг в Україні, безперечно, існує, але він, здебільшого, орієнтований на задоволення потреб фінансово стійких і великих підприємницьких структур. На жаль, серед всього різноманіття інфраструктурної підтримки бізнесу для малого підприємництва найбільш доступними залишаються безкоштовні інформаційні послуги мережі Інтернет.

В агросфері проблема забезпечення бізнес-інформацією, у першу чергу, спіткає малі фермерські господарства. Світовий досвід переконливо засвідчує, що ефективна бізнес-інформація є незаперечним двигуном розвитку не лише агробізнесу, а й загалом сталого агропромислового виробництва. Тому, вітчизняна система інформаційного забезпечення потребує ретельного перегляду та наукового осмислення проблем ефективності бізнес-інформації для суб'єктів малого бізнесу та її методологічної модернізації.

Аналіз останніх досліджень

У працях сучасних економістів обґрунтовується висновок про те, що інформація – не тільки один з найважливіших економічних ресурсів, а й кінцевий продукт всієї економіки [1–3]. Ряд авторів стверджують, що самі матеріальні вигоди необхідно розглядати в аспекті їх інформаційної сутності, тобто економічна важливість володіння речовими чинниками визначається ціннісною зосередженою в них інформацією [4–5]. Вчені природничих наук, генетики, філософи, базуючись на тому, що зародження й розвиток рослин, тварин і людини не може здійснюватися без

інформаційного обміну. Вони прийшли до висновку, що в основі існування усієї природи лежить інформаційна модель [6]. Наразі не лише в науці, державному управлінні, виробничій практиці, а й у будь-якій діяльності кожна свідомо особа усвідомлює роль інформації і вміння працювати з нею.

Мета статті – на основі узагальнення досвіду забезпечення зовнішньою економічною інформацією фермерських господарств в Україні і США, відповідно до сучасних реалій ринкового середовища, обґрунтувати науково-методичні підходи щодо формування ефективної системи бізнес-інформації для суб'єктів аграрного бізнесу.

Об'єкт і методика дослідження

Об'єктом дослідження є процес формування системи бізнес-інформації стосовно виробничо-економічної діяльності фермерських господарств в Україні і США. У процесі дослідження застосовано методи і прийоми економічного аналізу: абстрактно-логічний, статистико-економічний, порівняння, графічний та ін.

Результати дослідження

Організація і управління новим бізнесом, зокрема, фермерським господарством, цілковито залежить від швидкості й якості отриманої інформації. Спираючись на неї, господар має вирішити питання стосовно порядку виділення земельної ділянки та визначення її площі; форми власності на землю; продуктивних напрямів діяльності, що відповідали б потребам і можливостям родини фермера, його віковому цензу; цін на ресурси, умов отримання кредиту та ін. Проте, у вільному доступі такої інформації немає. Отримати її досить складно і вимагає чималих затрат часу. Закономірно, що потенційний фермер обов'язково шукатиме первинну інформацію про фінансово-економічну діяльність схожих господарських формувань, у першу чергу, світовій павутині й, зокрема, на сайті Держкомстату. Цей безкоштовний Інтернет-ресурс надає можливість ознайомитися з нормативно-правовою базою і регуляторною діяльністю влади, формами звітності, класифікаторами, методологіями статистичного аналізу, основними статистичними показниками діяльності суб'єктів підприємництва. Однак, ефективність пропонованої інформації для використання її в управлінні малим агро-бізнесом на практиці виявляється досить низькою.

У 2010 р. на території України виробництвом сільськогосподарської продукції займалося 56 тис. аграрних підприємств різних організаційно-правових форм господарювання (включаючи фермерські господарства), які використовували 21,6 млн га сільськогосподарських угідь. У господарських товариствах зосереджено 49,1% цих угідь, у фермерських господарствах – 20,0%, у приватних підприємствах – 16,0%, у виробничих кооперативах – 4,6%, у державних підприємствах – 2,6%, у підприємствах інших форм господарювання – 7,7%. Із загальної кількості підприємств близько 15 тис. становлять господарські

товариства, приватні, державні та інші підприємства і кооперативи (крім фермерських господарств), з яких 15,8% підприємств мають площу до 100 га; 17,3% – від 100 до 500 га; 11,2% – від 500 до 1000 га; 14,1% – від 1000 до 2000 га; 18,8% – понад 2000 га. Середній розмір сільськогосподарських угідь в господарствах становить 1169 га [7].

На 1 січня 2011 р. налічувалося 42 тис. фермерських господарств, у власності та користуванні яких знаходилося 4,3 млн га сільгоспугідь, з них – 4,2 млн га ріллі. Середній розмір фермерських наділів у 2010 р., проти 2009 р., збільшився на 0,7 га і становив 103,3 га. Площі земель фермерів розширюються як шляхом укрупнення самих господарств, так і оренди земельних ділянок. Орендовані землі фермерських господарств станом на 1 січня 2011 р. склали 79,9% загальної площі землі, що є у користуванні. У середньому на одне фермерське господарство припадало 100,2 га ріллі (на 1 січня 2010 р. – 99,4 га).

Структуру діючих сільськогосподарських підприємств за організаційно-правовими формами господарювання наведено на рисунку 1.

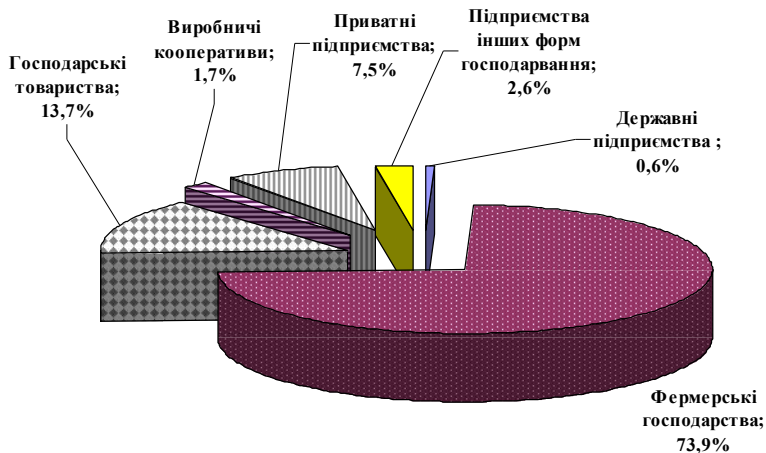


Рис. 1. Структура сільськогосподарських підприємств за організаційно-правовими формами господарювання в Україні, 2010 р. *

Джерело: сформовано за даними: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції та послуг аграрних підприємств України у 2010 р. отримано у розмірі 81165 млн грн, у тому числі фермерськими господарствами – 10789 млн грн. Загальний прибуток агроформувань становив 14178 млн грн, рентабельність виробництва – 21 %, відповідно, у фермерських господарствах – 2626 млн грн і 32 %. Виручка від реалізації продукції тваринництва фермерськими господарствами становила лише 7 %.

Частка фермерських господарств, які очолюють жінки, становить 18,5 % (7623 одиниці) від загальної кількості. На площі 662 тис. га земельних угідь (або

15,4 %) ними отримано чистий дохід у розмірі 1418 млн грн, при цьому, рівень рентабельності виробництва становив 30 %. Понад 92 % виручки жіночих господарств отримано від реалізації продукції рослинництва.

Сукупна державна підтримка сільськогосподарських підприємств у 2010 р. становила 4608 млн грн, з неї фермерських господарств – 448 млн грн, у тому числі, за рахунок бюджетних дотацій – 1316 і 93; податку на додану вартість – 3292 і 366 млн грн, відповідно.

Можна поглиблювати аналіз діяльності фермерських господарств за наданими Держкомстатом економічними показниками, досліджуючи їх у динаміці, за регіонами і видами продукції. Безумовно, така інформація дуже цінна, але не релевантна й недостатня для фермерів-початківців та інших суб'єктів малого бізнесу, оскільки не задовольняє потреби у діловому її наповненні, що, безпосередньо, відображає діяльність агроформування й родину фермера.

Економічні показники діяльності фермерських господарств, що знаходяться у публічному доступі державної статистичної служби, розміщені приблизно у 53 таблицях, які закономірно дублюються у семи статистичних збірниках і згруповані за такими класифікаційними ознаками: 1) кількість фермерських господарств, у тому числі тих, що очолюють чоловіки і жінки; 2) чисельність зайнятих і найманих працівників; 3) виручка (чистий дохід) від реалізації продукції та послуг, прибуток і рентабельність виробництва; 4) розміри сільськогосподарських угідь, обсяги виробництва продукції, урожайність; 5) отримання коштів за напрямками та джерелами державної підтримки; 6) наявність в господарствах сільськогосподарської техніки.

Наведена у статистичних збірниках інформація, безумовно, відповідає критеріям якості (надійність, своєчасність, доступність, зрозумілість, послідовність та ін.), проте, вона дуже укрупнена і за спектром показників може бути корисна лише державним установам або органам управління як основа для складання державних звітів, зведених аналітичних прогнозів і публікацій у засобах масової інформації. Світовий досвід свідчить, що якісною бізнес-інформацією фермерські господарства має забезпечувати держава. Ось що висловлює з цього приводу російський вчений А.Г. Папцов: "Ми не повинні ігнорувати зарубіжний досвід. У розвинених країнах держава є потужнішим важелем організації функціонування інформаційної мережі. Саме вона несе основні витрати і спонукає свої відомства відбирати і накопичувати інформацію. Йому належить ініціатива у встановленні правил і розробці методів, що знижують витрати і полегшують користування інформацією" [8].

Вивчення досвіду США показало, що основним джерелом відомостей про фермерські господарства у країні є сільськогосподарський перепис – *The Census of Agriculture Report* [9], що проводиться кожні 5 років (останній здійснено у 2007 р.). Це державний проект і його програмна вартість у 2007 р. становила

приблизно 172,9 млн дол. Перепис охоплює усе сільське господарство країни. Результати дослідження у вигляді табличного і описового матеріалу, викладені майже на 800 сторінках звітної доповіді, були опубліковані в Інтернеті та друкованих виданнях у 2009 р. Вся інформація загальнодоступна для усіх країн світу, держави, штатів, кожної зацікавленої особи. Згідно з переписом 2007 року, у Сполучених Штатах Америки налічувалося 2205 тис фермерських господарств. При цьому, фермерськими вважаються будь-які господарства, що продають або здатні продати свою сільськогосподарську продукцію на суму понад 1 тис дол. у рік. Для них розроблені системи класифікації за такими ознаками: 1) виручка від реалізації продукції; 2) розмір ферми; 3) тип організації; 4) спеціалізація; 5) характеристики фермера; 6) право власності; 7) тип ферми. Крім того, для кожного з перерахованих групувань розроблений дуже зручний у користуванні однотипний набір показників. Водночас, кожна група ферм, виділена за класифікаційною ознакою у будь-якій з перерахованих систем класифікації, характеризується:

- обсягами реалізації продукції (з врахуванням і без врахування державної допомоги), частці в загальній кількості ферм;

- типом організації та спеціалізації (з розшифровкою кількості ферм та обсягів реалізації продукції за видами худоби і вирощуваних культур);

- типом ферм, (з розшифровкою їх витрат виробництва, чистого доходу, розмірів кредитів, сукупних доходів від фермерської діяльності);

- особливостями землекористування: власністю на землю, вартістю землі, будівель і споруд, техніки і устаткування (за видами), розмірами землекористування (з врахуванням категорій земель і зібраних площ), кількістю худоби і птиці (за видами), площами культур (за видами, валовим збором, площами меліорованих земель); кількістю ферм, які застосовують органічне землеробство, меліорацію, добрива (з показниками відповідних площ) та ін.;

- якістю персоналу: керівний склад ферми; кількість зайнятих і найманих працівників та їх характеристики;

- оцінкою власника фермерського господарства за ознаками: права власності (повна, часткова, орендна); стать, вік, раса; основна діяльність (сільськогосподарська або інша); постійне місце проживання; число днів, відпрацьованих на фермі у поточному році; загальний стаж роботи на фермі; кількість членів сім'ї фермера, частка доходів від сільськогосподарської діяльності в загальному доході; наявність виходу в мережу Інтернет та ін.

Такий широкий перелік показників дає можливість отримати детальну, практично вичерпану характеристику фермерських господарств США у всіх можливих розрізах. Вивчення й узагальнення досвіду Національної сільськогосподарської служби статистики США (NASS) дозволили виділити класифікаційні групування, якими

доцільно доповнити вітчизняну інформаційну систему, і які, на наш погляд, розкривають інформацію, релевантну і корисну саме для фермера.

Класифікація за типом фермерського господарства комбінує дві групувальні ознаки – виручку від реалізації продукції та характеристики господарства з врахуванням соціального статусу її власника й напряму основної діяльності, а також розподіляє ферми на два класи: малі (з виручкою менше 250 тис. дол. на рік) та інші (табл. 1):

Таблиця 1. Розподіл фермерських господарств США за типами

Тип фермерського господарства за групувальною ознакою	Кількість, одиниць	Частка у загальній чисельності, %	Частка у виручці з врахуванням державної допомоги, %	Середня виручка у розрахунку на одну ферму, тис. дол. на рік	Середня площа землі у розрахунку на одну ферму, га
Малі ФГ, у т.ч.:					
з обмеженим ресурсним потенціалом (виручка менше 100 тис. дол. на рік і загальний дохід власника менше 20 тис. дол.)	308837	14,1	0,9	8,907	55,5
з виручкою від реалізації продукції менше 100 тис. дол. на рік	258899	11,7	2,3	26,988	136,5
з виручкою від реалізації сільгосппродукції від 100 до 249,9 тис. дол. на рік	100126	4,5	5,8	176,365	421,2
власник - пенсіонер (виручка менше 250 тис. дол. на рік)	456093	20,7	2,5	16,477	79,4
резидентські* (виручка менше 250 тис. дол. на рік)	801844	36,4	3,8	14,443	61,2
Інші, у т.ч.:					
великі сімейні з виручкою від 250 до 499 тис. дол. на рік	86551	3,9	10,6	372,526	575,5
дуже великі сімейні з виручкою понад 500 тис. дол. на рік	101265	4,6	52,3	1577,38 9	837,5
Несімейні (корпорації або з найманими менеджерами)	91177	4,1	21,9	731,930	637,1
Всього	2204792	100,0	100,0	138,428	169,3

Джерело: сформовано за даними: The Census of Agriculture Report, 2007.

* Резидентські ферми створені для підтримання фермерського стилю життя, де сільськогосподарське виробництво не є основною діяльністю власника господарства.

Таким чином, переважна більшість ферм США відносяться до малих, проте, основну частину виручки дають великі господарства. Натомість, вітчизняна статистика взагалі не виділяє малих ферм і не аналізує їх діяльності, що позбавляє фермера-початківця можливості визначити своє місце у класах

формувань і спланувати економічні показники. Великими ж фермерськими господарствами вважаються ті, що звітувалися за формою бухгалтерської звітності № 50-сг, а перелік їх аналітичних показників обмежений лише загальними характеристиками [10].

Класифікація за виручкою від реалізації сільськогосподарської продукції фермерськими господарствами США, узагальнена і сформована за результатами перепису, виділяє 11 економічних класів (табл. 2).

Таблиця 2. Класифікація фермерських господарств США за економічними класами

№ з/п	Класи ферм за обсягами реалізації продукції, тис дол.	Частка ферм в загальній кількості, %	Виручка від реалізації з врахуванням державної допомоги, млрд дол.	Частка у сукупній виручці з врахуванням державної допомоги, %	Державна допомога, дол.	Кількість ферм, що одержали державну допомогу, одиниць	Частка в загальному обсязі державної допомоги, %	Частка державної допомоги у виручці, %
1	Менше 1	22,7	0,096	0,03	19447	42392	0,2	20,2
2	1 – 2,49	12,3	0,448	0,1	115779	84577	1,5	25,8
3	2,5 – 4,9	11,2	0,884	0,3	199274	79547	2,5	22,5
4	5,0 – 9,9	11,6	1,811	0,6	322731	86525	4,0	17,8
5	10 – 24,9	12,4	4,364	1,4	553989	110475	6,9	12,7
6	25 – 49,9	7,4	5,795	1,9	508494	85763	6,4	8,8
7	50 – 99,9	5,9	9,219	3,0	575199	83208	7,2	6,2
8	100 – 249,9	6,8	24,401	8,0	1145107	109858	14,3	4,7
9	250 – 499,9	4,4	34,367	11,3	1386796	74977	17,4	4,0
10	500 – 999,9	2,9	44,578	14,6	1422210	46387	17,8	3,2
11	Понад 1000, у тому числі:	2,6	179,241	58,7	1734896	34682	21,7	1,0
	(1000 – 2499,9)	(1,9)	(62,751)	(20,6)	(1242748)	(26894)	(15,6)	(2,0)
	(2500 – 4999,9)	(0,4)	(33,190)	(10,9)	(351569)	(5606)	(4,4)	(1,1)
	(понад 5000)	(0,3)	(83,299)	(27,3)	(140579)	(2182)	(1,8)	(0,2)
	Всього	100,0	305,204	100,0	7983922	838391	100,0	2,6

Джерело: сформовано за даними: *The Census of Agriculture Report, 2007*.

Аналітичні дані, наведені у таблиці 2, свідчать, що приблизно три чверті виручки припадає на ферми двох найбільших за обсягами реалізації продукції класів, проте, частка державної допомоги у їх сукупній виручці значно нижча. Отже, державна допомога – важливе джерело доходів для малих і найдрібніших ферм.

Класифікація за типом організації фермерських господарств США (табл. 3) свідчить, що основу сільського господарства країни складає сімейний бізнес. Згідно з офіційною методикою сільськогосподарського перепису США, ферма

відноситься до категорії *сімейної* або *індивідуальної*, якщо господарство управляється сім'єю або однією особою і при цьому не входить у партнерство або корпорацію. *Партнерством* вважається фермерське господарство, яким управляють дві і більше особи на основі укладеної угоди, що регламентує їх участь в діяльності, капіталі, доходах, ухваленні рішень і відповідальності по зобов'язаннями. *Корпорацією* вважається юридична особа (акціонерне товариство), офіційно зареєстрована з метою підприємництва. Сімейні корпорації – це господарства, в яких більше 50% акцій належить особам, пов'язаним родинними або шлюбними зв'язками. До *інших* належать ферми, що не входять у перші три класи, у тому числі: кооперативи, науково-освітні установи, церкви, в'язниці, лікарні тощо, до складу яких входять фермерські господарства.

Таблиця 3. Класифікація фермерських господарств США за типом організації

Тип організації ферми	Кількість, одиниць	Частка у загальній кількості, %	Частка у виручці, %	Середня виручка на ферму, тис. дол.	Середня площа сільгоспугідь на ферму, га
Сімейна або індивідуальна	1906335	86,4	50,1	80,2	120
Партнерство	174247	7,9	20,9	366,7	370
Корпорація	96074	4,4	27,8	884,5	522
у тому числі:					
сімейна	85837	3,9	21,8	775,9	532
несімейна	10237	0,5	6,0	1795,6	432
Інша	28136	1,3	1,1	121,0	870
<i>Разом</i>	<i>2204792</i>	<i>100</i>	<i>100,0</i>	<i>138,4</i>	<i>167</i>

Джерело: сформовано за даними: *The Census of Agriculture Report, 2007.*

Класифікація за *характеристиками фермера* виділяє два класи: вид діяльності (сільськогосподарська або несільськогосподарська) й вікова група власника (табл. 4).

Таблиця 4. Класифікація фермерських господарств США за віком і основною діяльністю власника ферми

Клас фермерського господарства за основною діяльністю	Кількість, одиниць	Виручка, Тис. дол.	Частка у загальній кількості ферм, %	Частка у виручці, %	Середня виручка на ферму, тис. дол.	Середня площа сільгосп-угідь, га
<i>Сільськогосподарська</i>	<i>993881</i>	<i>258435454</i>	<i>45,1</i>	<i>84,7</i>	<i>260,0</i>	<i>281</i>
Вікова група						
до 25	5988	840324	0,3	0,3	140,3	130
25–34	44591	12374300	2,0	4,1	277,5	230
35–44	97508	40413442	4,4	13,2	414,5	343
45–54	211039	84159391	9,6	27,6	398,8	364
55–64	260056	70535555	11,8	23,1	271,2	294
старші 65	374699	50112441	17,0	16,4	133,7	217
<i>Несільськогосподарська</i>	<i>1210911</i>	<i>46768959</i>	<i>54,9</i>	<i>15,3</i>	<i>38,6</i>	<i>74</i>
до 25	5890	131851	0,3	0,04	22,4	50
25–34	62144	1980667	2,8	0,6	31,9	52
35–44	171310	7568544	7,8	2,5	44,2	59
45–54	354362	14194097	16,1	4,7	40,1	65
55–64	336250	13061057	15,3	4,3	38,8	82
старші 65	280955	9832744	12,7	3,2	35,0	91
<i>Разом</i>	<i>2204792</i>	<i>305204413</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>138,4</i>	<i>167</i>

Джерело: сформовано за даними: The Census of Agriculture Report, 2007.

Таким чином, основним видом діяльності більшої половини фермерських господарств США є виробництво несільськогосподарської продукції. Основну частину доходів дають господарства, керовані фермерами у віці від 45 до 54 років. Історично склалося, що вік фермерів постійно зростає.

Класифікація за *правом власності на землю* виділяє три групи (табл. 5):

- повні власники, які господарюють на власній землі;
- часткові власники, які управляють власною і орендованою землею;
- орендарі, які управляють орендованою землею або її часткою в інтересах іншого власника.

Власність на землю є вирішальною класифікаційною ознакою. Так, якщо ферма є корпорацією, наймає менеджера для управління господарством і при цьому земля знаходиться у власності корпорації, то вона потрапляє до категорії "повні власники", хоча сам найманий менеджер землі у власності не має. Часткові власники мають найбільше землі у користуванні. Їх чисельність складає всього чверть від загального числа ферм, однак, вони виробляють половину всієї продукції. Водночас, віддача від

одного гектара землі вища у орендарів. Середній вік орендарів становить 50 років, вони молодші, ніж інші представники класів, і активніші у бізнесі.

Таблиця 5. Класифікація фермерських господарств США за правом власності на землю

Клас фермерського господарства	Кількість ферм, тис. одиниць	Частка в загальній кількості ферм, %	Частка в сукупній виручці ферм, %	Середня виручка на одну ферму, тис. дол.	Середня площа сільгоспугідь на одну ферму, га	Виручка, тис. дол. на га
Повні власники	1522	69	39,0	78,3	90	866
Часткові власники	542	24,6	50,0	281,5	366	769
Орендарі	141	6,4	11,0	237,9	233	1022
Разом	2205	100	100,0	138,4	167	827

Джерело: сформовано за даними *The Census of Agriculture Report, 2007*.

Класифікація за розміром землекористування виділяє 12 груп фермерських господарств (табл. 6). У розрахунок приймається земля, залучена у виробництво, включаючи орендовану.

Таблиця 6. Класифікація ферм США за розмірами землекористування

Групи ферм за розміром землекористування		Частка в чисельності ферм, %	Частка у землекористуванні, %	Частка у виручці з врахуванням державної допомоги, %	Середній розмір землекористування, га	Виручка з врахуванням державної допомоги, дол. на га	Виручка на ферму, тис. дол.
акрів	гектарів						
1 – 9	0,405 – 3,9	10,6	0,12	2,2	2,0	2654,0	29,5
10 – 49	4 – 19,9	28,1	1,73	7,0	10,5	544,7	34,5
50 – 69	20 – 27,9	7,1	0,97	2,4	23,5	339,0	48,6
70 – 99	28 – 40,9	8,7	1,71	3,3	33,2	260,4	52,8
100 – 139	41 – 56,9	7,9	2,20	3,5	47,0	211,0	60,5
140 – 179	57 – 72,9	6,3	2,38	3,3	63,6	183,5	71,4
180 – 219	73 – 88,9	4,0	1,87	2,7	80,2	194,4	94,8
220 – 259	89 – 104,9	3,1	1,76	2,6	96,4	200,9	117,9
260 – 499	105 – 202,9	9,6	8,23	11,7	144,6	191,2	168,4
500 – 999	203 – 404,9	6,8	11,29	16,7	281,9	197,6	339,7
1000 – 1999	405 – 809,9	4,2	13,84	17,7	557,7	170,9	581,6
Понад 2000	Понад 810	3,6	53,89	26,8	2503,3	66,8	1018,2
Всього		100,0	100,00	100,0	169,3	134,1	138,4

Джерело: сформовано за даними *The Census of Agriculture Report, 2007*.

Отже, 54 % всіх сільськогосподарських земель США знаходяться у користуванні приблизно у 4 % фермерських господарств, при цьому, 63 % з них зосереджені у власності фермерів. Інші 86 % ферм – малоземельні, мають у користуванні менше 200 га площ угідь, проте, вони набагато ефективніше використовують землю. І хоча із зростанням земельних площ зростає виручка, у розрахунку на одну ферму, важливу роль у сільському господарстві відіграють як малоземельні, так і багатоземельні фермерські господарства.

Аналіз кожного класифікаційного групування можна продовжувати, використовуючи детальний перелік показників, однотипний для всіх систем класифікації. Результати перепису сільського господарства – головне джерело економічної інформації, що надає детальні відомості про агропромислове виробництво американських фермерських господарств й забезпечує інформаційні запити ділових кіл, державних установ, органів місцевого управління, наукових і освітніх установ, а також використовується в організації та управлінні фермами.

Законодавство Сполучених Штатів зобов'язує усіх громадян, що отримали форму звіту, відповісти на запитання звітної анкети, навіть якщо ферма або ранчо не працювали протягом поточного року. Для зручності респондентів анкету можна заповнити через Інтернет, при цьому, конфіденційність персональної інформації гарантується законодавством. У вільному користуванні знаходяться лише оброблені й зведені дані. Анкети перепису складені таким чином, що на пряму не вимагають розкриття економічних показників. Однак, це не означає, що аналіз результатів перепису неможливий. Він проводиться на основі спеціальної методики розрахунків і здійснюється за допомогою комп'ютерних програм.

Висновки

1. Методологічно системи інформаційного забезпечення України і США принципово відрізняються. По-перше, розподіл вітчизняних господарств на класи не відповідає встановленим світовим правилам і стандартам, що унеможливило здійснення порівняльного аналізу діяльності фермерських господарств з країнами світу. По-друге, при віднесенні господарств до класів враховуються лише юридичні особливості їх реєстрації і майже не враховуються їх ресурсні можливості. По-третє, залишаються без уваги малі, середні й сімейні фермерські господарства, які часто виробляють значно більше продукції, ніж великі агроформування. По-четверте, не здійснюється порівняльний аналіз діяльності фермерських господарств в одному регіоні або природно-економічній зоні.

2. Ґрунтовний аналіз зарубіжного досвіду у формуванні системи сільськогосподарської інформації допоможе удосконалити і відтворити в Україні ефективну, всеохоплюючу систему агропромислової бізнес-інформації, дозволить прогнозувати реакцію сільгоспвиробників на реформи і зміни ринкового середовища та впливати на державні рішення стосовно сталого його розвитку. У свою чергу, спільні дослідження держави і населення, надання агровиробниками цінної інформації розширять можливості її використання, збільшать число користувачів, сприятимуть підвищенню ефективності фінансово-господарської діяльності агроформувань, забезпечать прийняття обґрунтованих управлінських рішень у веденні нового бізнесу.

Перспективою подальших досліджень є продовження вивчення досвіту світових інформаційних систем з метою обґрунтування науково-методичних рекомендацій з удосконалення вітчизняної системи економічної інформації, доступної для суб'єктів аграрного бізнесу.

Література

-
1. Дятлов С. Информационные основы экономических отношений / С. Дятлов // Гуманитарные науки. – 1998. – № 2. – С. 25–34.
 2. Мельянцева В. Информационная революция – феномен "новой экономики" / В. Мельянцева // Мировая экономика и международные отношения. – 2001. – № 2. – С. 3–10.
 3. Цвелев Р. Метаморфозы индустриальной экономики: проблемы экономических измерений / Р. Цвелев // Мировая экономика и международные отношения. – 2001. – № 2. – С. 11–19.
 4. Евтух А.Т. Информационная эпоха и актуальные проблемы экономики / А.Т. Евтух // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №12(42). – С. 5–16.
 5. Єрмошенко М.М. Шляхи розвитку інформаційного маркетингу в Україні / М.М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – №9. – С. 20–23.
 6. Лем С. Сумма технологии. – М. : АСТ, 2002. – С. 41.
 7. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
 8. Папцов А.Г. Особенности информационного обеспечения АПК за кордоном // АПК: экономика, управление. – 2009. – №3. – С. 84–87.
 9. Електронний ресурс. Режим доступу : viapi.ru/download/2011/
 10. Основні економічні показники виробництва сільського господарства у сільськогосподарських підприємствах за 2010 рік / Бюлетень Держстат України. Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
-